

Ловни огради преграждат достъпа до 470 000 декара от българските гори и земи

Екип на “Зелени закони”

- Над **470 000 декара** земи и гори са обсебени и ограничени за обществен достъп от **107 ловни огради** в цялата страна - повечето контролирани от **50 частни фирми**, сред които тези на Валентин Златев, Гриша Ганчев, Цоло Вутов, Румен Гайтански, Тодор Батков, Фуат Гювен, Гео Дундаров, Емил Димитров и други.
- Изграждането на ловни огради се извършва крайно непрозрачно, без да се заплаща право на ползване и без да се отчитат интересите на собствениците на земи и на останалите заинтересовани страни в горите.
- По искане на частни ловни концесионери стотици хиляди декари земи и гори са с ограничен обществен достъп и чрез заповеди на регионалните дирекции по горите.
- В повечето случаи ограниченията се налагат **без мотиви, със спорни срокове, при липсата на съгласуваност със заинтересованите страни и с ограничена публичност.**
- Процесът на обсебване и феодализация на горите и дивеча от ловни олигарси може да бъде прекъснат единствено чрез **пълна прозрачност и пренаписване на правилата за отдаване на ловните територии.**

Първа част от анализа на Инициатива „Зелени закони“ относно конфликтите в горите, произтичащи от ловностопанската дейност

Във връзка със зачестилите сигнали на туристи и ловци от цяла България, свързани с феодализирането на българските гори от ловни олигарси, от Инициатива „Зелени закони“ започваме кампания по осветяване на причините за този процес. Първа част от нашия анализ е посветена на ловните огради и произтичащите от тях конфликти, засягащи ловци, туристи, колоездачи, мотористи, гъбари, дървосекачи и други обществени групи, имащи интерес към българската гора. За разлика от конфликтите, произтичащи от дърводобива, то за проблемите в ловното стопанство почти нищо не се знае.

Едно нещо е добре известно и това е, че България разполага с уникални условия за развитието на ловното стопанство и не са малко ловните деятели, които полагат сериозни грижи за българския дивеч. За тях най-голям проблем са лошото състояние на горските пътища след дърводобив, браконьерството, обсебването на цели ловни участъци от частни лица, както и преминаването на шумни мотористи по време на лов. В същото време, няма турист, който да не е бил спиран по туристическите пътеки от ловни дружинки с пушки или табели „Частно ловно стопанство – достъпът е забранен!“. Не малко са конфликтите и между ловци, колоездачи и водачи на

високопроходими машини, ползващи едни и същи горски пътища, като досега саморазправата се ограничава до опъване на жици и залагане на шипове. Но защо се задълбочават тези конфликти? Оказва се, че вместо държавата да търси решение на тези проблеми, тя е изцяло ангажирана да подпомага тайната феодализация на българските гори от ловни олигарси, за което [ловни специалисти предупреждават от години](#). Индикация за това е ограждането на цели планини като „частни ловни стопанства“, приватизирането на ловни домове от ловните концесионери, и дори незаконното строителство на частни ловни резиденции върху държавни имоти, като например в ловно стопанство Искър. Процеси, които според [предходен анализ на “Зелени закони” предвещават поетапната приватизацията на шестте държавни горски предприятия](#).

На първо място ще анализираме основните законови разпоредби и получените по ЗДОИ данни за ловностопанските огради:

Изграждане на ловни огради

Съгласно *чл. 8, ал. 4 от Закона за лова и опазването на дивеча (ЗЛОД)* в Натура 2000 се допуска изграждане на оградени площи за развъждане на дивеч единствено след писмено разрешение на ИАГ и след оценка за зоните по Натура 2000. Обособяването на оградените площи по предложение на лицата, които ги стопанисват, се извършва със заповед на МЗХГ по реда на *чл. 10, т.2 от ЗЛОД*.

Според справка на МЗХГ към днешна дата чрез ловни огради са **затворени за граждани 470 000 дка** земи и гори (виж **прил. А**), което е повече от площта на Национален парк „Пирин“. Преобладаваща част от оградите са под контрола на **50 частни фирми**, а останалите се стопанисват от десетина стопанства и десетина ловни дружинки.

Ловната ограда в ДУ Каркария, ограничаваща достъпа до тракийското светилище „Гарванов камък“

За изграждането на тези ловни огради, обаче не са открити каквито и да е било писмени разрешения от страна на ИАГ, нито заповеди на МЗХГ по *чл. 10, т. 2 от ЗЛОД*, поради което процесът на възникването им е на практика крайно **непрозрачен**. От това произтича и най-големият проблем – при изграждането на ловни огради изобщо не се отчитат интересите на собствениците на земи и останалите заинтересовани страни, което води до последващите конфликти. От една страна, емблематични са примерите с преграждането на туристически пътеки в [Етрополския Балкан \(над с. Ямна\)](#), в [Еленския Балкан \(до хижа Буковец\)](#), в Ропотамо (до поддържан резерват „Вельов вир“), в Родопите ([при тракийското светилище „Гарванов камък“](#), [над с. Забърло](#)) и други. Има и много сигнали от ловци, че частните концесионери не са адекватно контролирани от горските институции и често използват ловните огради не само с цел обсебване на горите, но и на дивеча, като го улавят извън оградите и го пускат после в тях, за да си подпомагат неправомерно ловния бизнес. Такива случаи станаха известни в [Кърджали](#) и в родопските села [Късак](#), [Дорково](#) и [Забърло](#). Световен скандал предизвика и новината за отстрелян световен рекорд от благороден елен в [Етрополския Балкан](#), който се оказал пуснат в оградата австрийско животно.

От друга страна, за да спести пари на ловните олигарси държавата изрично не е предвидила нормативно изискване да се заплаща право на ползване за ограждането на горски и земеделски терени с ловна цел. Като остатък от времето на Пенчо Кубадински и Тодор Живков, когато се изселваха села, за да се създадат ловни стопанства за комунистическите велможи, и до днес в българското ловно законодателство няма никаква юридическа процедура за отчитане на интересите на собствениците на земите и горите, отдадени някому за лов. Когато частна нива или гора се включи в някоя ловна

ограда, собственикът ѝ на практика губи възможността да си стопанисва земите и горите. Естествено нищо не може да направи срещу това, защото тези огради принадлежат на най-влиятелните хора в България.

Ограничаване на достъпа до ловни участъци

Съгласно *чл. 69а от ЗЛОД* достъпът до цели дивечовъдни участъци (имащи площ между 10000 и 100000 дка) може да бъде ограничаван *„временно“* със **заповед** на директорите на регионалните дирекции по горите (РДГ) по искане на лицата стопанисващи дивеча (например ловни стопанства, ловни концесионери или ловни дружини), когато е необходимо „опазване на биотехнически съоръжения и в интерес на здравето и безопасността на гражданите“. Отделно, по реда на *чл. 146 от Закона за горите* (ЗГ) директорите на регионалните дирекции по горите могат да ограничат достъпа до горските територии, **в срок до 3 месеца**, при нужда от „опазването на горските територии и дивеча“, както и „в интерес на здравето и безопасността на гражданите“.

Емблематични примери за „обсебването“ на горските територии от частни концесионери са [ДДУ „Герзовица“ от фирма „Красин“ ООД](#) и [ДДУ „Омана“ от „Интерагро Сливен“ ЕООД](#) в Родопите, ДЛС „Мазалат“ от Вавона ООД и [ДДУ Буковец от „Гимел“ АД](#) в Стара планина, [ДДУ Дъбрава от Кондор ЕООД](#), в Бургаско, [ДУ Дяк от Каро трейдинг ООД](#) в Рила и други. По сигнали на туристи и ловци е събрана информация за малкото налични в интернет заповеди на РДГ за ограничаване на достъпа до част от тези ловни участъци. Основните проблеми, които намираме в тези заповеди са по отношение на **мотивите, сроковете, липсата на съгласуваност със заинтересованите страни и ограничената публичност**.

На първо място, в заповедите не може да бъде разграничено в кои случаи наистина е необходимо ограничаване на достъпа с оглед на посочените в закона предпоставки, и в кои случаи заповедта се издава единствено с цел създаване на комфорт на ловния концесионер, за да не бъде притесняван от други хора в наетия от него участък. Причина за това е, че в някои случаи в заповедите **липсват мотиви** (виж [Заповед №609/09.12.2012 г.](#) и [Заповед №РДГ-СМ-3-302/23.12.2015 г.](#) на РДГ Смолян и [Заповед №РД-05-157/09.07.2019 г.](#) на РДГ Стара Загора), а когато такива са изискани от туристически или ловни организации мотивите издават, че според РДГ ако не си ловен концесионер просто нямаш място в гората и планината, дори по пътища, които водят до туристически обекти (виж [Заповед № РД-05-233/01.12.2020 г.](#) и [Заповед №РД-05-62/19.03.2021 г.](#) на РДГ Стара Загора).

На второ място, забраните за достъп по ЗЛОД и ЗГ са предвидени от законодателя като **временни ограничения**, но под натиска на частните ловни концесионери това не се спазва от РДГ. Дни след изтичането на 3-месечната [Заповед № РД-05-233/01.12.2020 г.](#), РДГ Стара Загора издава идентична нова 3-месечна [Заповед №РД-05-62/19.03.2021 г.](#), което прави забраната безкрайна във времето. А [Заповед №РДГ-СМ-3-302/23.12.2015 г.](#) на РДГ Смолян дори е издадена със срок, който изтича чак в края на срока по договора

за отдаване на дивечовъдния участък, т.е. след **11 години**. Дори опитът на Изпълнителна агенция по горите със [Заповед №305/10.02.2016 г.](#) да отмени [Заповед №РДГ-СМ-3-302/23.12.2015 г.](#) на РДГ Смолян е спрян в съда с [Решение №150/14.05.2016 г. на Административен съд Смолян.](#)

На трето място, ограниченията се налагат от РДГ, без да се съобразяват правата и без да се консултират останалите **заинтересовани страни** (туристи, гъбари, ловци, офроуд-деятели и т.н.), като често забраната се налага и върху достъпа до горски територии с туристическо значение.

На четвърто място, заповедите на РДГ по чл. 69а от ЗЛОД и чл. 146 от ЗГ са изключително трудни за намиране в **интернет**, което прави труден гражданския административен контрол.

Препоръки:

Процесът на обсебване и феодализация на горите и дивеча от ловни олигарси може да бъде прекъснат единствено чрез **пълна прозрачност на всички договори и документи**, свързани с отдаването, управлението и контрола на ловните територии и изграждането на ловни огради.

Правата на собствениците на гори и земи, както и на останалите заинтересовани страни, трябва да се зачитат и всички огради, ограждащи терени, чиито собственици не са съгласни с това, или препречващи достъпа до обекти с обществено значение, трябва да бъдат **демонтирани**.

За изграждането на огради, като едно изключително право за ползване на горска и земеделска територия, трябва да започне да се плаща **допълнителна такса към държавния бюджет**.

На следващ етап, следва да бъде обсъдено създаването на оптимални **конкурентни условия** и приемането на **едни и същи правила при отдаването на всички ловни територии** в страната.

Изцяло трябва да бъдат пренаписани и **правилата за създаване на ловни огради за интензивно стопанисване на дивеча и правилата за временно ограничаване на достъпа до ловните територии**, така че да се гарантира спазването на правата и интересите на всички заинтересовани страни.

Приложение А. Списък на всички оградени площи по чл. 10, т.2 и чл. 8, ал. 4 от ЗЛОД в България

ДЛС/ДГС	Име на ловностопанския район	Площ на БИСД в ха	Стопанисващо лице
1	2	3	4
ДГС Миджур	ДЛСР Раяновци БИСД Китка	131,1	ДГС Муджур
ДГС Ловеч	ДУ Бялка БИСД	497,3	Бялка ЕАД

ДГС Лесидрен	ДУ Бялка БИСД Лалча	1316	Бялка ЕАД
ДГС Буйновци	ДДУ Буковец	439,5	Гимел АД
ДЛС Воден-Ири Хисар	ДЛСР Воден	8694,9	ДЛС Воден-Ири Хисар
ДГС Елена	ДДУ Буковец	344,2	Гимел АД
ДГС Елена	ДДУ Буковец	129,7	Гимел АД
ДЛС Росица - гр. Севлиево	ДЛСР Росица	197,8	ДЛС Росица - гр. Севлиево/ Тера тур сервиз ЕООД
ДГС Сеслав - гр. Кубрат	ДДУ Остър меч	336,2	ДГС Сеслав - гр. Кубрат
ДГС Силистра	ДДУ Зли дол	262,3	„Зли дол хънтинг” ООД, гр. Силистра
ДГС Върбица	Сиврията	834	„Билдинг-строй експрес” ЕООД ??
ДГС Добрич	Дончево	593	„Дончево Хънтинг“ ООД
ДГС Търговище	Момино	162,3	"Лов и риболов - Търговище" ЕООД, гр. Търговище
ДГС Цонево	Кичера	365,2	„Болкан трейджър“ ООД, гр. Дългопол
ДГС Шумен	Ивански	210,4	"Автомагистрала Черно море" АД
ДЛС Балчик	Балчик	1021,90	„Манекс Стар” ООД
ДЛС Балчик	Батово	188,80	„Манекс Стар” ООД
ДЛС Балчик	Църква	281,20	„Манекс Стар” ООД
ДЛС Паламара	Бараката	58,9	"Тера тур сервиз" ЕООД ??
ДЛС Паламара	Жилино	201,8	"Тера тур сервиз" ЕООД ??
ДЛС Паламара	Паламара	1227	"Тера тур сервиз" ЕООД ??
ДЛС Паламара	Дъбрава	119,4	"Тера тур сервиз" ЕООД ??
ДЛС Тервел	Кьостата	2586,4	„Агриком С” ЕООД
ДЛС Тервел	Златия	693,9	„Агриком С” ЕООД
ДЛС Шерба	Горска барака	1039,7	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Шерба	Фазаналията	301,2	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Шерба	Градището	148,9	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Шерба	Долапчиеви чуки	214,3	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Шерба	Шерба	2038,8	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Шерба	Самотино	295,4	"Етрополски бук" ЕООД/"Фабрика Медикет" АД ?
ДЛС Черни лом	Еленово	285,6	"Пътинженерингстрой-Г" ЕАД
ДЛС Черни лом	Г. Градище	215	"Пътинженерингстрой-Г" ЕАД
ДЛС Черни лом	Крепча	195,9	"Пътинженерингстрой-Г" ЕАД
ДГС Кресна	ДДУ "Синаница",	99,6	"Езерец Хънтинг" ЕООД
ДЛС Тетевен	ЛР ДУ ОП "Бабешка"	278,7	"Етрополски бук - 2" ЕООД
ДГС Ихтиман	ДУ "Еледжик"	169,3	НЛРС - СЛРБ
ДГС Етрополе	БИСД Езерище	1461,5	Ешъклар Елен Хънтинг
ДЛС Искър	ДЛСР Искър	4869,0	ДЛС "Искър"/БИО МАЙНИНГ АД
ДГС Дупница	ДУ "Дяк"	75,1	"Каро Трейдинг" ООД гр.София
ДЛС Дикчан	"БАТИЩА"	460,3	ДЛС Дикчан
ДЛС Дикчан	"СТАРИЯ ДИКЧАН"	682,8	ДЛС Дикчан
ДГС Места	БИСД "Елдермен"	140,6	ДГС Места
ДГС Белово	Типчовица	55,0	ДГС Белово
ДЛС Кричим		72,0	ДЛС Кричим
ДЛС Витошко-Студена	Матница	28,2	ДЛС Витошко-Студена/Градус АД?
ДЛС Витошко-Студена	Бела вода	507,2	ДЛС Витошко-Студена/Градус АД?

ДЛС Витошко-Студена	Петрус	286,2	ДЛС Витошко-Студена/Градус АД?
ДГС Брезник	Букова глава	259,0	ДЛС Витошко-Студена
ДГС Разлог	ДЛСР Разлог, БИСД Цветкова ливада	5,2	"Хидроенергострой" ООД гр. Благоевград
ДЛС Арамлиец	ДЛСР Каловица БИСД	45,1	ДЛС Арамлиец/ Ловни хълмове ЕООД ?
ДЛС Арамлиец	ДЛСР Сакарала БИСД	103,1	ДЛС Арамлиец/ Ловни хълмове ЕООД ?
ДЛС Арамлиец	ДЛСР Церова БИСД	86,0	ДЛС Арамлиец
ДЛС Арамлиец	ДЛСР Чаршията БИСД	82,6	ДЛС Арамлиец
ДЛС Извора	ДЛСР Извора Лисичево	315,1	ДЛС Извора/ Юпитер метал ООД
ДЛС Извора	ДЛСР Извора Лисичево	35,4	ДЛС Извора/ Юпитер метал ООД
ДГС Доспат	ДУ Омана	569,9	Интерагро Сливен ЕООД
ДГС Доспат	ПЛСР Доспат	1,2	ОСЛР Доспат, гр. Доспат
ДГС Смолян	ПЛСР Търън	1,0	ЛРС Глухар, с. Славейно
ДГС Акад. Н. Хайтов (Хвойна)	ДУ Червена Кр. Борун	164,6	Марина СЗ ЕООД
ДГС Широка поляна	ПЛСР Широка поляна	8,0	ЛРС Сокол, гр. Смолян
ДГС Асеновград	ДУ 40те извора	338,7	Найс Хънт ООД
ДГС Асеновград	ПЛСР Асеновград 2	2,0	ЛРД Сокол, гр. Асеновград
ДЛС Кормисош	ДЛСР Кормисош	222,4	ДЛС Кормисош/ Стандарт хънт ЕАД
ДЛС Кормисош	ДЛСР Кормисош	103,6	ДЛС Кормисош/ Стандарт хънт ЕАД
ДГС Пловдив	ДУ Бяла черква	113,7	Рента груп-Еко хотел Здравец ЕООД
ДГС Пловдив	ДУ Бяла черква	58,4	Рента груп-Еко хотел Здравец ЕООД
ДГС Пловдив	ПЛСР Съединение 70	14,0	ЛРС Съединение 1906
ДГС Първомай	ПЛСР Искра	10,2	ЛРС Марица, гр. Първомай
ДЛС Тракия	ДЛСР Тъмраш	110,2	ДЛС Тракия/Тит-Тихомир Трендафилов ЕООД
ДЛС Тракия	ДЛСР Тъмраш	96,3	ДЛС Тракия/Тит-Тихомир Трендафилов ЕООД
ДГС Алабак	ДЛСР Начовото	697,9	ДГС Алабак
ДГС Батак	ПЛСР Батак	2,0	ЛРС Батак
ДЛС Борово	ДЛСР Борово	159,3	ДЛС Борово
ДГС Пазарджик		159,9	ЛРС Сокол-1893, гр. Пазарджик
ДГС Панагюрище	ДУ Братия Вълковете	101,1	Асарел Медет АД
ДГС Панагюрище	ДУ Елака Бунай	548,2	Асарел Медет АД
ДГС Панагюрище	ДУ БИСД Г. Бенковски	100,9	ДГС Панагюрище
ДГС Панагюрище	ПЛСР Елшица	2,7	ЛРС Глиган, гр. Панагюрище
ДГС Панагюрище	ПЛСР Баня	2,5	ЛРС Глиган, гр. Панагюрище
ДГС Ракитово	ДУ Пашино бърдо	336,8	ДГС Ракитово
ДГС Ракитово	ДУ Каркария	644,0	Интер експо България ЕООД
ДГС Ракитово	ДУ Каркария	222,7	Интер експо България ЕООД
ДГС Ракитово	ПЛСР Ракитово	3,0	ЛРС Велинград
ДЛС Чепино	ДЛСР Чехльово	200,0	ДЛС Чепино
ДЛС Широка поляна	ДЛСР Широка поляна	39,7	ДЛС Широка поляна
ДГС Родопи	ДУ Картела	198,8	Родопи биомас ЕООД
ДГС Крумовград	ДУ Студен кладенец	2,5	НЛРС-СЛРБ, гр. София
ДЛС Женда	ДЛСР Болярци	266,6	ДЛС Женда

ДЛС Женда	ДЛСР Женда	581,0	ДЛС Женда
ДГС Средец	Кабата	98,8	Топаз Мел ООД
ДГС Средец	Чифлика	122,1	Агрокорн ООД
ДГС Стара река	Ескана	79,7	Коркос ООД
ДГС Нова Загора	Меджерлик	70,6	Агроимпекс ДД ЕООД
ДГС Карнобат	Тасладжата 1 БИСД	668,7	Технострой-инженеринг-99 АД
ДГС Твърдица	Козаревска река	215,8	Балкан Хънтинг Резерв ЕООД
ДГС Мъглиж	Енински Балкан-Пърково	79,5	Шипка Лес ЕАД
ДГС Бургас	Бакърлъка	48,6	Радо 2014 ЕООД
ДГС Гурково	Сондите	224,9	ДГС Гурково
ДГС Ивайловград	Армугли	228,7	Ермитаж Класик ЕООД
ДГС Айтос	Дъбрава	348	Кондор ЕООД
ДГС Стара Загора	Колена	22,3	Пещострой ЕООД
ДЛС Мазалат	ДЛСР Павел баня	30	ДЛС Мазалат/ Вавона ЕООД
ДЛС Граматиково	ДЛСР Петрова поляна	555,9	ДЛС Граматиково/ Ем Си Инвест ЕООД
ДЛС Ропотамо	БИСД Перла	1200	ДЛС Ропотамо
ДЛС Ропотамо	БИСД Извор	495	ДЛС Ропотамо
ДЛС Несебър	БИСД Горска барака	573,6	ДЛС Несебър
ДЛС Несебър	БИСД Калината	109,3	ДЛС Несебър

Общо: 47000,23